

ชื่อโรมันพีช

สอนโดย
นางสฐาปณีย์ โสภณอดิษฐ์
โรงเรียนนาเชือกพิทยาสรรค์
อ.นาเชือก จ.มหาสารคาม

ฮอร์โมนพืช (Plant hormone)

ฮอร์โมนพืช คือ สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืช ซึ่งเป็นสารที่พืชสร้างเพื่อควบคุมการเจริญเติบโตของพืช (plant growth regulator)

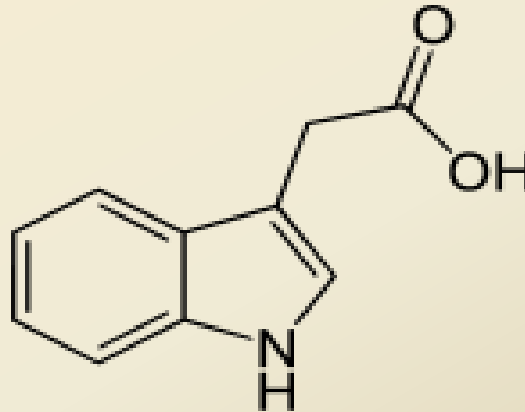
สามารถแบ่งฮอร์โมนพืชออกได้ 5 พวกใหญ่ ดังนี้

1. ออกซิน (Auxin)
2. จิบเบอเรลลิน (Gibberellin)
3. ไซโทไคนิน (Cytokinin)
4. เอทิลีน (Ethylene)
5. กรดแอบไซซิก (Abscisic acid)

1. ออกซิน (Auxin)

เป็นสารเคมีชื่อ กรดอินโดลแอซี้ติก (indoleacetic acid) เรียกว่า IAA มีผลส่งเสริมกระตุ้นการแบ่งเซลล์(การติดผล) การยืดตัวของเซลล์ การแตกหน่อ และการสร้างราก

ออกซินยังส่งเสริมการสร้างฮอร์โมนชนิดอื่นและทำงานร่วมกับไซโตไคนิน ในการควบคุมการเจริญเติบโตของกิ่งก้าน ราก ผล และดอก

ภาพแสดงสูตรโครงสร้างของออกซิน

1. ออกซิน (Auxin)

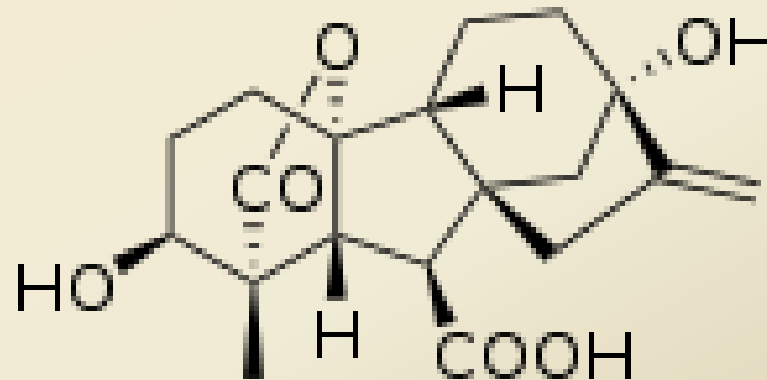
ตำแหน่งที่สร้าง	หน้าที่ต่อส่วนต่าง ๆ ของพืช
<ul style="list-style-type: none"> 1. เนื้อเยื่อเจริญปลายยอด 2. ใบอ่อน 3. เอ็มบริโอ	<ul style="list-style-type: none"> 1. กระตุ้นการขยายตัวตามยาวของเซลล์ 2. กระตุ้นการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของราก 3. ชะลอการหลุดร่วงของใบ 4. ยับยั้งการเจริญของตาข้าง 5. พัฒนารังไข่เป็นผลโดยไม่ต้องได้รับการปฏิสนธิ 6. ควบคุมการเคลื่อนไหวของพืชโดยมีแสงเป็นตัวเร้า 7. ชะลอการหลุดร่วงของใบ ดอก ผล 8. กระตุ้นให้สับปะรด มะม่วง ลินจี่ ออกดอกเร็วขึ้นและพร้อมกัน

2. จิบเบอเรลลิน (Gibberellin)

เป็นสารเคมีที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการงอกของเมล็ด, การสร้างเอนไซม์ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายอาหาร และการเจริญของเซลล์ใหม่

จิบเบอเรลลิน จะช่วยส่งเสริมการออกดอก, การแบ่งเซลล์ (การติดผล) และการเติบโตของเมล็ดหลังงอก

ปัจจุบันพบฮอร์โมนนี้ในรูปของกรดจิบเบอเรลลิก (gibberellic acid, GA) อยู่กว่า 50 ชนิด และให้ชื่อว่า $GA_1, GA_2, GA_3, \dots$

ภาพแสดงสูตรโครงสร้างของจิบเบอเรลลิน GA_1

2. จิบเบอเรลลิน (Gibberellin)

ตำแหน่งที่สร้าง	หน้าที่ต่อส่วนต่างๆของพืช
<ol style="list-style-type: none"> 1. เนื้อเยื่อเจริญเหนือข้อของพืช ใบเลี้ยงเดี่ยว 2. เนื้อเยื่อเจริญปลายยอด 3. ใบอ่อน 4. เอ็มบริโอ	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระตุ้นการแบ่งตัวและเซลล์ขยายตัวตามยาว 2. กระตุ้นการงอกของเมล็ด 3. กระตุ้นการออกดอกของพืชบางชนิด 4. พัฒนารังไข่เป็นผลโดยไม่ต้องได้รับการปฏิสนธิ 5. ช่วยชะลอการหลุดร่วงของใบ ดอก ผล 6. กระตุ้นให้สับปะรด มะม่วง ลิ้นจี่ ออกดอกเร็วขึ้นและพร้อมกัน

จิบเบอเรลลินเป็นฮอร์โมนพืชที่มีสมบัติในการกระตุ้นการเจริญของเซลล์บริเวณข้อทำให้ ต้นไม้สูง ถ้าพืชขาดฮอร์โมนจิบเบอเรลลิน จะทำให้ลำต้นเตี้ยแคระ ในทางการค้าจึงมีผู้สังเคราะห์สารยับยั้งการสร้างจิบเบอเรลลินของพืช ทำให้พืชนั้นแคระแกร็น เพื่อใช้เป็นไม้ประดับ

ภาพเปรียบเทียบการได้รับจิบเบอเรลลินของต้นพืช
(ต้นสูงได้รับจิบเบอเรลลิน ต้นเตี้ยไม่ได้รับจิบเบอเรลลิน)

[http://www.lks.ac.th/student/kroo_aumara/bio01/Untitled-](http://www.lks.ac.th/student/kroo_aumara/bio01/Untitled-3_clip_image029.gif)

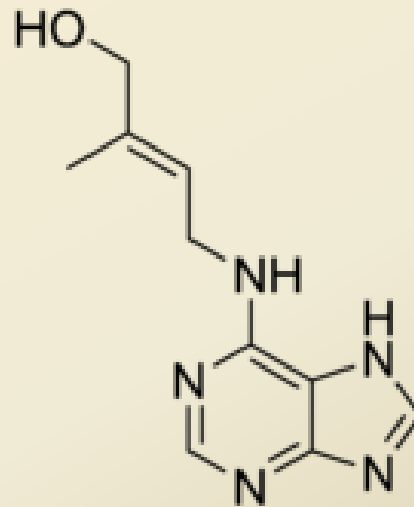
[3_clip_image029.gif](http://www.lks.ac.th/student/kroo_aumara/bio01/Untitled-3_clip_image029.gif)

3. ไซโทไคนิน (Cytokinin)

เป็นฮอร์โมนพืชที่พบมากบริเวณปลายราก เอ็มบริโอ ผลอ่อน และน้ำมะพร้าว เป็นสารเคมีที่เคลื่อนย้ายตำแหน่งที่สร้างไปยังส่วนต่าง ๆ ของพืชทางท่อน้ำ

มีผลกับการแบ่งเซลล์และการแตกหน่อ ซึ่งไซโทไคนินยังช่วยชะลอการแก่ตัวของเนื้อเยื่อและช่วยในการเคลื่อนย้ายออกซินภายในพืชด้วย

ภาพแสดงสูตรโครงสร้างของไซโทไคนิน (zeatinในน้ำมะพร้าว)

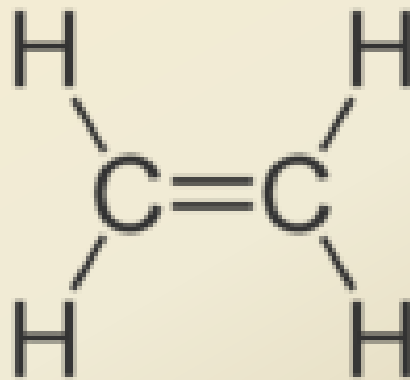

3. ไซโทไคนิน (Cytokinin)

ตำแหน่งที่สร้าง	หน้าที่ต่อส่วนต่างๆของพืช
<ul style="list-style-type: none"> 1. เนื้อเยื่อเจริญปลายราก 2. ผลอ่อน	<ul style="list-style-type: none"> 1. กระตุ้นการแบ่งเซลล์ 2. กระตุ้นการเกิดตาข้าง 3. ชะลอการสลายตัวของคลอโรฟิลล์ 4. ช่วยในการเปิดปิดของปากใบ 5. ช่วยการสร้างโปรตีน RNA และ DNA

4. เอทิลีน (Ethylene)

เป็นสารเคมีที่มีสภาพเป็นก๊าซที่อุณหภูมิห้อง เอทิลีนเกิดได้จากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ของสารที่มีคาร์บอนมาก เช่น น้ำมัน ถ่านหิน ไม้ ควันจากท่อไอเสียรถยนต์ หรือจากโรงงานอุตสาหกรรม เอทิลีนมีหน้าที่ช่วยควบคุมกระบวนการเติบโตที่เกี่ยวข้องกับความชรา, การหลุดร่วงของใบ, ดอก, ผล และควบคุมการเจริญของพืชเมื่ออยู่ในสภาวะที่ไม่เหมาะสม

ภาพแสดงสูตรโครงสร้างของเอทิลีน

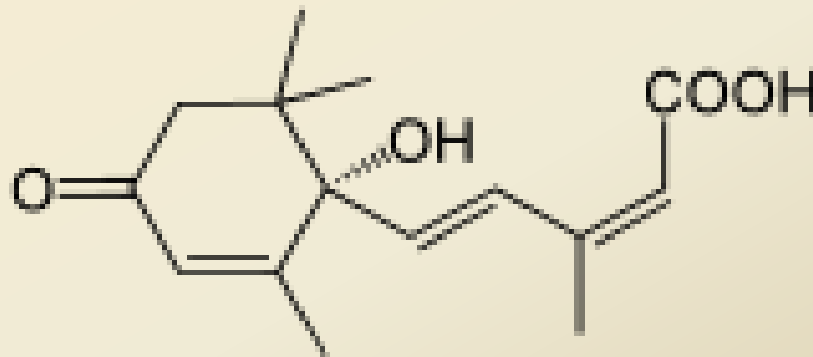
4. เอทิลีน (Ethylene)

ตำแหน่งที่สร้าง	หน้าที่ต่อส่วนต่างๆของพืช
<ol style="list-style-type: none"> 1. เนื้อเยื่อผลไม้ใกล้สุก 2. ใบแก่ 3. บริเวณข้อ	<ol style="list-style-type: none"> 1. เร่งการสุกของผลไม้ 2. กระตุ้นการหลุดร่วงของใบไม้ 3. กระตุ้นการออกดอกของพืชบางชนิด ให้ออกดอกมากขึ้น 4. เร่งการไหลของน้ำยาทางพารา 5. ยับยั้งการเคลื่อนย้ายของออกซิเจน จากส่วนยอดลงสู่ส่วนล่าง

5. กรดแอบไซซิก (Abscisic acid)

หรือ ABA มีสูตรว่า $C_{15}H_{20}O_4$ เป็นสารที่ประกอบด้วยสารเคมีที่ปกติผลิตจากคลอโรพลาสต์ที่ใบพืช โดยเฉพาะเมื่อพืชอยู่ในภาวะเครียด

โดยทั่วไปแล้วกรดแอบไซซิกจะออกฤทธิ์ยับยั้งการเจริญเติบโตของพืช ทำให้พืชทนต่อสภาวะเครียดต่าง ๆ ได้ดี และมีบทบาทในการเจริญพัฒนาของเอ็มบริโอ รวมทั้งการพักตัวของเมล็ดและของ ตาพืช

ภาพแสดงสูตรโครงสร้างของกรดแอบไซซิก

5. กรดแอบไซซิก (Abscisic acid)

ตำแหน่งที่สร้าง	หน้าที่ต่อส่วนต่างๆของพืช
<ol style="list-style-type: none"> 1. ลำต้น 2. ผลดิบ 3. ราก 4. ใบแก่	<ol style="list-style-type: none"> 1. ยับยั้งการเจริญเติบโตของตา 2. การปิดเปิดของปากใบ 3. กระตุ้นการหลุดร่วงของใบ 4. ยับยั้งการงอกของเมล็ด